

Tisková zpráva Národní referenční laboratoře pro HIV/AIDS

Trendy vývoje a výskyt HIV/AIDS v ČR v roce 2020

Praha 29. 1. 2021 Česká republika zůstává zemí s relativně nízkou úrovní infekce HIV/AIDS v rámci světa i Evropy jak z pohledu relativního počtu nových případů, který se pohybuje kolem 2 případů na 100 000 obyvatel, tak z pohledu kumulativního počtu HIV infekcí (3841) zaznamenaných za celé období sledování od roku 1985. Je tomu tak i přesto, že v období let 2003 až 2016 došlo k dlouhodobému nárůstu nově zjištěných případů z úrovně kolem 50 až na maximum 286 případů. V letech 2017 a 2018 byl pozorován výrazný pokles nově zjištěných případů. V roce 2019 pokles dále nepokračoval a bylo zjištěno 222 případů. V roce 2020 bylo v ČR zachyceno **251 nových případů infekce HIV**, což je zhruba na úrovni roku 2017 (**graf 1**). V relativním vyjádření činí tento výskyt 2,35 případu na 100 000 obyvatel.

Nárůst počtu nově zachycených případů v roce 2020 oproti roku 2019 je patrně ovlivněn probíhající koronavirovou epidemií. Mezi případy roku 2020 je v porovnání s předchozími roky dvojnásobně vyšší počet osob (69), které již o své HIV pozitivitě věděly. Zčásti jde o rezidenty, kteří nejspíše vyhledali zdravotnické zařízení kvůli omezení přeshraničního pohybu a potřebě získání léků, které si za běžné situace zajišťovali mimo území ČR. Uvedené skutečnosti stěžují posouzení skutečných trendů vývoje HIV v ČR.

Mezi nově diagnostikovanými je **203 mužů a 48 žen**. V posledních dvou letech byl pozorován nárůst počtu nově diagnostikovaných žen na hodnoty výrazně vyšší oproti dlouhodobému průměru let 2009-18, který činil 22 žen (**graf 2**). Průměrný věk nově diagnostikovaných mužů byl 37,2 roku a žen 38,4 roku. Věkové rozpětí bylo od 18 do 67 let u mužů a od 17 do 59 let u žen. Při zjištění infekce HIV bylo 171 (68,1 %) infikovaných v asymptomatickém stadiu, 22 (8,8 %) ve stadiu akutní infekce a pozdní záchyty představuje 20 (8,0 %) nemocných ve stadiu symptomatickém non-AIDS a zejména 38 (15,1 %) s onemocněním AIDS (**graf 3**).

Necelá polovina nových případů uvádí obvyklé **bydliště** v Praze (38,2 %) či v jejím okolí ve Středočeském kraji (8,8 %), nicméně zastoupení Prahy a Středočeského kraje v posledních čtyřech letech setrvale mírně klesá. V Jihomoravském kraji bylo zachyceno 15,5 % nových případů. Při relativním vyjádření zohledňujícím počet obyvatel (**graf 4**) dlouhodobě jednoznačně dominuje Praha (7,2 případu na 100 000 obyvatel v roce 2020), s odstupem následují kraje Karlovarský (3,7), Jihomoravský (3,3) a Liberecký (2,7). Nejnížší výskyt zaznamenaly kraje Vysočina (0,2) a Zlínský (0,3).

Z 251 nových případů HIV infekce v roce 2020 bylo 109 **rezidentů** (43,4 %) pocházejících zejména z Ukrajiny (44), Slovenska (7), Ruska (6), Brazílie (5), Vietnamu (5) a v menších počtech z dalších 27 evropských i mimoevropských zemí. Počet i podíl rezidentů je nejvyšší v historii (**graf 5**). Podíl HIV pozitivních rezidentů z celkového počtu cizinců s dlouhodobým pobytem v ČR je násobně vyšší než podíl HIV pozitivních mezi občany ČR. Rezidenti proto představují skupinu s výrazným rizikem.

Infekce HIV se v ČR stále přenáší především **sexuální cestou** (88,8 % případů v roce 2020), přičemž 142 (56,6 %) nových případů bylo zjištěno u mužů majících sex s muži. Z nich 1 byl rovněž injekčním uživatelem drog, ale sexuální přenos se u nich jeví jako pravděpodobnější **(graf 6)**. Přenos mezi muži majícími sex s muži je dlouhodobě dominantním rysem výskytu HIV infekce v ČR, nicméně v posledních čtyřech letech došlo k jeho výraznému snížení v porovnání s nejvyššími výskyty v letech 2015 a 2016, v nichž bylo v této kategorii zjištěno 211 a 213 případů. K heterosexuálnímu přenosu infekce došlo u 81 osob (38 mužů a 43 žen) zachycených v roce 2020, což je výrazně více, než průměrná úroveň předchozích pěti let, která je 54 osob. Podíl heterosexuálně přenesených infekcí činil 32,3 %. Podíl přenosu **prostřednictvím injekčního užívání drog** byl zaznamenán u 14 případů (5,6 %), což je poněkud více než v předchozích letech **(graf 7)**. Jeden případ **nozokomiálního přenosu** (0,4 %) se týká cizince s dlouhodobým pobytem, k jehož nákaze došlo mimo území ČR. U 13 (5,2 %) infikovaných zůstal způsob přenosu zatím **neobjasněn**.

Při **povinném skríninku dárců** krve nebo plazmy bylo v roce 2020 zjištěno 6 případů infekce HIV **(graf 8)**. **Skrínink gravidních žen** nově zachytil 6 HIV pozitivních žen, z nichž 3 byly rezidentky **(graf 9)**. HIV pozitivním matkám se v roce 2020 narodilo 16 **děti**, z toho v 11 případech matky při otěhotnění věděly o své HIV pozitivitě, u 5 byla HIV pozitivita zjištěna až při skríninku v průběhu těhotenství. Mezi matkami bylo 8 residentek.

Bylo zjištěno 42 nových případů **onemocnění AIDS** (21 u občanů ČR, 21 u residentů), z toho 38 (90,5 %) u pacientů s HIV pozitivitou prokázanou nově až v roce 2020 **(graf 10)**. Bylo zaznamenáno 18 úmrtí ve stadiu AIDS a 15 úmrtí nemocných s HIV z jiné příčiny.

Kromě dosud uvedených počtů bylo 17 nových případů HIV zjištěno u **cizinců s krátkodobým pobytem** v ČR **(graf 11)**, kteří pocházejí z Ukrajiny (7), Slovenska (2) a jednotlivě z dalších zemí.

Kumulativní data od roku 1985

V období od zahájení sledování infekcí HIV, tj. od 1.10.1985, do 31.12.2020 bylo v ČR celkově zjištěno 3841 případů HIV pozitivivity u občanů ČR (2831) a rezidentů (1010), z toho bylo 3294 (85,8 %) mužů a 547 (14,2 %) žen. U 718 z nich (583 mužů, 135 žen) došlo k rozvinutí onemocnění AIDS. Z 3841 pacientů 501 (13,0 %) již zemřelo, přičemž 329 úmrtí bylo ve stadiu AIDS (45,8 % ze všech nemocných s AIDS) a 172 z jiné příčiny **(tabulka 1)**.

V této tiskové zprávě jsou uváděna předběžná data, finální budou zveřejněna po analýze ve výroční zprávě.

Kontakty:

RNDr. Vratislav Němeček, CSc., vedoucí Národní referenční laboratoře pro HIV/AIDS, Státní zdravotní ústav

Kontakt: vratislav.nemecek@szu.cz

RNDr. Marek Malý, CSc., vedoucí oddělení biostatistiky, Státní zdravotní ústav

Kontakt: marek.maly@szu.cz

MUDr. Hana Zákoucká, vedoucí oddělení sexuálně přenosných infekcí, Státní zdravotní ústav

Kontakt: hana.zakoucka@szu.cz